

Titel: En patriotisk Samtale imellem en reisende Engelskmand og en Kiøbenhavnsk Borger. Holdt paa det Engelske Caffé-Huus paa Christianshavn.

Citation: "En patriotisk Samtale imellem en reisende Engelskmand og en Kiøbenhavnsk Borger. Holdt paa det Engelske Caffé-Huus paa Christianshavn.", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 15*, ? hos Johan Gottlob Rothe i No. 8 På Børsen, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_015-shoot-workid1_015_015.pdf (tilgået 27. november 2021)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 15

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

[↩](#)

En Patriotisk Samtale imellem en reisende Engelskmand

og

en Kiøbenhavnsk Borger.

Holdt paa

det Engelske Caffè-Huus

paa

Christianshavn.

Kiøbenhavn, 1771.

Sælges hos Johan Gottlob Rothe i No. 8 paa Børsen.

[2](#)

[3](#)

Denne Samtale er virkelig holden i et anseeligt og nøygranskende Selskab. Engelskmanden begyndte saaledes:

Engelænderen.

Alle Lande have sine visse Grader af Lyksalighed; men ingen Herlighed kan lignedes med Engelskmandens. Man reise, hvor man vil i Verden, saa er intet at ligne imod Storbritanien. Lader os igiennemvandre alle 4re Verdens Parter, og vi vil see. Vi vil ikke engang tale om Amerika, som er en ulyksalig og ynkværdig Slave af Europa. — O Himmel! hvad tænkte du, da du

[4](#)

gav en Haandfuld graadige, barbariske og overtroiske Spanier Forlov og Fuldmagt, at ødelegge, pine og martre saa elskværdig en Deel af Verden? — Vilde du give Epinozisterne Seier? — Vi bør tie. — Al Ting er ikke got; men vi haabe, det bliver. Du straffede den gang Amerikanernes Synder, og maaskee disse skal snart igjen udføre din Hævn over Europeerne. I det mindste tegner det dertil. — Om Forladelse, min Herre! for denne liden Afvigelse. Jeg tænker aldrig paa Amerika, uden med de voldsomste Følelser. Vi ville reise Afrika forbi, som er vild og barbarisk, og hvor det menneskelige Kiøn har fornedret sig langt under Dyrene, Lader os derimod fæste vort Syn paa det stolte Asien, som har saa store naturlige Fordele, og dog med alt dette ingen Lyksalighed. Det er bekiendt nok, at Regieringen overalt er despotisk, og alle Undersaatterne Slaver, lige fra

[5](#)

den, der følger Ploven, indtil den ynkværdige, som følger Despoten. — Man har vildet undtage Kina; men forgieves. Hvor Stokken er Drive-Fieren, er Regieringen ganske vist despotisk. Alt hvad man kan sige er, at det Viisdoms Lys, som skinner i Kina, frem for de andre Asiens Dele, betager Hos get af den despotiske Gift, som hersker med sine fulde Kræfter, hvor Vankundighed tillige har Septeret. — Nu vil vi reise hjem ad til vores Europa. — Italien — hvilket ynkeligt Syn! En Deel under en Præst, der, som Christi foregivne Statholder, berøver dem alle Ting, lige indtil Tænke-Kraften. Cæsar, August, Trajan vaagne op, og beskuer eders mægtige Rom! Den yderste Feighed er kommen i Stedet for den mest heroiske Tapperhed; Overtroe har efterfulgt de skønne Videnskaber; talrige Munke-Kors i Stedet for uovervindelige Legioner. En anden

[6](#)

Deel af Italien er under smaae Fyrster, som ikke kan forsvare dem, og andre igjen under fremmede Magter, af hvilke de ansees som Stedbørn. Spanien er fattig, doven, stolt, overtroisk og en Slave af Inquisitionen, og i Følge deraf, dum og vanvittig. Man burde tænke, Amerikanernes Guld og Sølv skulde hielpe dem og gjøre dem bestandig rige. Men lige som det gaaer med borgerlige og smaae Husholdninger, at Penge forslaae intet, naar Kiøkkenet holdes galt, og Tænkekraften er borte, saaledes gaaer det og med store og vitløftige Riger, hvilke stedse, uagtet alle naturlige Fordeele og Slumpe-Lykke, ere og forblive fattige og elendige, saa længe en slet Aand besieler og regierer dem, og hele Landets Politik er falsk. Portugal, en lige Slave af den tyranske Geistlighed kan, uagtet sin Handel og Flittighed, sin Venlighed og Menneske.Kierlighed, dog aldrig være ret lyksalig, saa længe Spa-

[7](#)

niens Magt truer dem, og deres falske Geistlighed forraader dem. Den Tydske sig saakaldende Rommerske Keiser har en ganske forvirret Regierings-Maade. Han er Herre over Kuhrfyrsterne, og dog fik han allevegne Hug af Brandenburg paa en Tiid, da han havde saa overflødig Hielp. Pohlen, hvilken forvirret Skueplads! Her raabes paa Frihed og sees kun Blod. Her tales om Regiering og mærkes kun Forvirring. Andre Magter tvinge dem Konger paa. Elendigt! — Vi vil ikke engang tale om de smaae Fyrster i Tydskland, deres Jammer er tydelig nok til Bytte for enhver førstkommende, uden Forsvar for sig og deres Undersaatter. Franskmanden er vittig, det er sandt, men hvad hielper det, saa længe han er ufrie, og formedelst de store Paalæg og Skatte i yderste Armoed? Til med behandles han ilde af Geistligheden, som saa ofte der opvækker de bedrøveligste Sce-

[8](#)

ner, — Nyelig en Damien — Træk Dekket need for denne fæle Scene! — Ruslands Slaverie er enhver bekiendt. Den nu berømmelige, elskværdigste og beundringsværdigste Ruiske Kejsesinde, som skulde overgaae Peter Czar selv, om det var mueligt, søger paa alle muelige Maader, at afskaffe Slaveriet; men forgieves. Landenes Udstrækning forbyder det. — Saaledes er det ofte en Ulykke, at have formeget, lige som det stedse er ynkeligt, at have for lidet, Hollænderne Har vel nogen Frihed; men hvilket uselt Land, som nu er nær ved, at falde tilbage i sit første Chaos, da alle Nationer øve sig i Handelen. Der var en Tids Punkt i Europa, da Kongerne vare Adelens Fulmægtige; da Adelens hele Konst bestoed i at slaaes, og det øvrige Folk, enten vare Trælle eller Soldater. Paa denne Tid vare Kloster-Klygter vort hele Vid, og udgjorde alle vore Videnskaber,

[9](#)

saavel de grundige som de skønne. Da var Handelen foragtet og forhadet. Jøderne allene dreve hele Verdens Handel og øvede sig i Lægekonsten. Hollænderne, tvungne af Nøden, og fødte uden Stolthed, stial sig lidet til af den jødiske Handel, gik videre og videre, og bleve endelig fuldkommen Handelsmænd, da den Spanske Inquisition tilsente dem de allerrigeste Jøder i Tusind Viis. Lykke og Ulykke komme ikke allene. De vandt siden usigelig meget, ved at modtage de Franske Hugonotter tillige med alle deres Konster, Videnskaber, Fabriker, og Manufakturer, hvilket tilhobe var blevet fordervet af Frankerig ved overilede Stats-Greb, som endnu smerte de Franske. De Svenske har vel en Art af Frihed. Vi ere, sige de: et frit Folk; men Lahgbundne. — Men, o hvilket ubarmhiertigt Land! Dannemark har store naturlige Fordele; men

[10](#)

Den Danske Borger.

Med Tilladelse min Hr. Engelskmand! hvad vil dette lange Men sige? Jeg kunde vel gjøre Dem adskillige Indvendinger Deres hele Tale angaaende, men alt dette rører mig ikke faa meget, som naar De i Deres Tale om Dannemark, mit høistelskede Fædreneland, afbryder med et langtdraget Men, som gierne betyder en hemmelig Bebreidelse.

Engelskmanden.

Vi Engelskmand har alt for meget Moed, at vi skulle kunde hykle og fortie vor Meening. Som ætge

Engelænder maa jeg da tale, og da vil jeg sige: at I Danske, med alle Eders Herligheder dog have tabt Frieheden, den eneste sande Herlighed paa Jorden, uden hvilken al anden Lyksalighed er Skygger og Avner.

[11](#)

Den Danske Borger.

De bedrager Dem, min Herre! vi har ingen Frihed tabt, hverken ved Regieringens Underfundighed eller Vold. Historien er Dem maaskee ikke bekendt nok? Jeg skal have den Ære, at fortælle den. Vi vare ufrie under en stolt Adel, der snart tilegnede sig Pohlske Rettigheder. Der kom Krig, og de uovervindelige Danske tabte; thi Tapperhed er ikke Slavernes Deel. Midt i vore dybeste Elendigheder, da toe Riger skulde opofres, sendte Dannemarks Skyts-Engel det tabte Danske Moed tilbage. Vi overvandt vore Fiender og vi forlangte til Belønning, at vi ingen vilde adlyde, ingen følge, uden den 3die Frederich, paa hvis Viisdom, Heltemod, Æmhed og faderlig Kierlighed vi havde havt saa skinnende Prøver. Vi overlode os ligeledes til hans værdige Afkom, og paastode Adelen lige saavel skulde være blotte Undersaat-

[12](#)

ter, som de øvrige i Landet. Vi have endnu ikke fortrydt det, allermindst under vor 7de Christian, hvis Viisdom og Naade, geleidet af Carolinæ Mathildes Godgjørenhed, vil bringe os til den høieste Lyksaligheds Spidse. Kongerne ere vore Fædre og hele Resten af Undersaatte, lige fra Premier-Ministeren til Bonden, hans elskede Børn. Vi har selv forlangt, selv paastaaet, at Kongernes Villie skulde være vor Lov. Vi har følgelig ikke tabt vor Frihed, som De behager at sige. Vi have fundet den igjen, da den var tabt. Da Adelen havde berøvet os den og vi havde faaet den tilbage, vilde vi ikke beholde den selv, men godvillig overgave den i vore Kongers værdigste Hænder. De vaage over den, som over deres Øienstene og til den Ende have givet de herligste Love, som de endog underkaste sig selv, nemlig Kongeloven. Aldrig sige vore Konger: vi vil; men

[13](#)

Loven har sagt det og det, og altsaa. — Vi ere derfor ingen Slaver af Kongen. Vi have vore Love, dem følge vi, dem vide vi og Monarken er vor Tilflugt, naar Ugudelighed, ellér Egennytte vil fordreie disse Love. Med et Ord: Dannemarks Forfatning er denne. Kongen forestiller en Fader, alle vi andre Adlede og Uadlede hans Børn, Loven det Forskrift, som vi alle har at leve efter. Naar Børnene komme i nogen Uenighed, viser Faderen dem Loven, som opklarer alt. Han siger ikke: den og den skal have Ret, sic volo, sic jubeo: stat pro ratione voluntas dvs. det er saa vor Ville; men han siger Loven tilkiender den og den Ret, følgelig bør det saa at være. Vi Danske Borgere har desuden adelige Fordele og i fornøden Tilfælde altid kan erhverve dem, hvilket Privileg neppe er tilstaaet nogen Nation saaledes som os. Vores egen Tapperhed har plantet det; Regieringen har vandet det, og vor egen Lykke vil give det

[14](#)

Væxten. Min Herre seer saaledes, at vi paa. ingen Maade ere Slaver; men et ganske frit Folk, beskyttede af Lovene, som handthæves ved vore store Kongers Myndighed. Og det, som opvækker mest Beundring og tydeligst viser, at vore Konger hverken ere eller vil være Despoter, er dette at alle kappes med hinanden om at give tabte Friheder tilbage. Friderich den 3die, som var den første, til hvilken vi overdroge vor Frihed, satte strax et uovervindeligt Bolverk for den. Hans værdigste Søn udgav i et Corps alle de Love og Anordninger, som tiene til at beskytte vor Frihed og forøge vor Lyksalighed! — Hvilken høi Lyksalighed! endnu mangler Corpus Juris, eller en ordentlig Lov-Bog hos de vittige Franskmænd, i det hellige Rommerske Rige og flere Steder. Det beundrede Preusen og det forunderlige Rusland have ganske nylig faaet skrevne Love, indbragt i et ordent-, lig Corps; altsaa ere vi Originale i den fald lyk-

[15](#)

kelige Originale; thi gode Love, hvilken Herlighed ! — Deres Landsmand, den paa Dannemark faa høit forbitrede Moesvort, har selv maattet tilstaae, at disse love vare skrevne med Billigheds Fingre. Den 4de Frederich gav Bønderne Frihed. Den 6te Christian og 5te Frederich udvidede den og søgte, at give dem al Eiendoms Ret. Hvilken Nytte for Fædrenelandet! Den 7de Christian, som tegner til at vilde overgaae alle sine store Forfædre, ved Hielp af det store Lys, som nu skinner overalt i Europa, og til deels ved Raad af sin godgjørende og ømme Mathilde, hvis Deilighed er stor, hvis Visdom beundringsværdig, hvis Kierlighed til Dannemark brændende, gaaer endnu videre i, at forøge Danskens Lyksalighed. Vi har ganske nyelig havt en mærkelig Prøve derpaa, da han indførte Skriver-Friheden. Hvori ere vi nu Slaver? Alle har sine Love at følge. Ingen er den andens Egensindigheder underkastet; Bor-

[16](#)

gerne ere ikke Magistratens Slaver; de vide deres Love og naar de følge dem, har Magistraten lige saa lidet at byde over dem som over Kineserne. Mueligt der hos dem har indsneget sig Misbruge; men en Viis

Christian vil hæve dem alle. Det gaaer vel ikke med Magistratens Brød for 4 a 8 Sk., som med deres Brænde; det sidste udmaales og det første turde maaskee have en liden Feil i Vægt og Smag. Man har Ulykke nok med de smaae Betientere. — Magistraten kunde være ærlig; men deres Betientere. — Bønderne paa samme Foed, saa mange som kan være det. At de ikke alle ere det endnu, nemlig frie, er en gammel Feil, langt ældre, end Enevolds-Regjeringen, som just paa alle Maader har søgt og bestandig søger, at afskaffe al Slags Ufrihed. Krigs-Standen kan ikke herske over de andre, som paa nogle Steder er brugeligt. Her ere alle Ting i den ønskeligste Ligevægt. Sønner af Borger-Stan-

[17](#)

den kan lige saavel, som Adelen, komme til anseelige Embeder og Bestillinger, naar de kun ikke har smurt sig paa Børsten. Almægtige Børste! — Fordum, nu afmægtige! — Nu er der overalt Ligevægt for saa vidt den i sin Muelighed kan og bør være til. Adelen er Monarkens Sende-Bud til Folket og ikke dets Slave-Fogeder. Den har for Landets eget Beste visse Rettigheder, men ingen til at undertrykke deres Brødre, de øvrige Stænder. Geistligheden kan Her ingen Uroelighed opvække. De indsættes til, at forklare Guds Ord og ikke videre. De have ingen Magt over Samvittighederne. Professorerne, som indtil denne Tiid havde hersket over Folkets Tænkemaade, har tabt den nu utaalelige og faa høist skadelige Myndighed. Den 7de C. vil, at alle Folk maa tale; (enhver taler dog tilbørlig) Siig nu een eneste Post, min Herre: hvori vi Danske ere Slaver. Vor Handels mærkelige og øiensyn-

[18](#)

lige Forbedring er og et stort Tegn paa vor Frihed; thi Slaver handle aldrig vel.

Engelskmanden Det er dog stedse en høist farlig Sag, at betro al sin Lyksalighed i en Mands Hænder. I kan være lyksalige nu, jeg tilstaaer det, saa meget destomere, da I selv tilstaae, at I skyldte en Deel af eders Lyksalighed til vores elskværdigste Prinsesse og eders Dronning; Men Hvem gaaer Borgen for Eftertiden? Kunde ikke Vespatianer, Trajaner og Aurelier have til Thronfølgere - - - Ak jeg skiælver ved at nævne det! - -

Den Danske Borger.

Man maa ikke paa en feig Maade sørge for Eftertiden. Dette vilde udrydde al Lyksalighed af Jorden. Nordens Skyts-Engel vogte over Eftertiden! men for at svare Dem Stykkeviis paa Deres Tale! da ere Lovene vor Borgen for Eftertiden, og hvad de tale om Efterkommerne af en Trajan, en Vespatian og en Aurelius & c.,

[19](#)

passer sig aldeles intet paa vor Forfatning. Erindre Dem Historien, som er denne: De Rommerske havde med Ild og Sværd berøvet Borgerne deres Friheder. De store og vise Keisere frygtede for intet; thi deres modige Regjering var Borgen for deres Sikkerhed; derfor behandlede de deres Undersaatter med Retfærdighed og Mildhed. De udelige Keisere derimod, som frygtede og havde en sandfærdig Aarsag dertil, at en voldtagen Despotisme maatte igien med Vold rives dem af Hænderne, gik stedse tyrannisk og voldsom frem mod deres Undersaatter, som det eneste Middel for at forsikre deres egne Personer-. Deraf Caligulæ Valsprog: orderint, dum metuant: deraf saa mange Tyranner. — Vor Forfatning derimod ere de ganske modsatte; vore Konger har hverken i Slange, eller i Løvehuden frarevet eller til lumsket sig vor Frihed. Vi have, som jeg engang har sagt, selv nedlagt den i deres Hænder til evig Forvaring. Vi have den endnu, og de vaage derover. Vor Frihed er ikke borte, den er hos dem, og jeg har viist Dem Prøver nok derpaa, min Herre! De have intet at fryg-

[20](#)

te og det er dog Regentens Frygt allene, som volder Haardhed. De ere visse paa vor Kierlighed, Fortroelighed og Hengivenhed. Hvorfor skulde de da frygte, hvorfor skulde de da hade? Frygter man den, hader man den, om hvis Kierlighed man er fuldkommen forsikret? Nei! det er aldeles imod den menneskelige Natur og dette Billede kan ikke engang være til i Indbildningen. Vi paa vor Side have heller intet at frygte for Monarker, der ikke har undertvunget os; men til hvilke vi godvillig have opofret os selv, og hvis Gienkierlighed til os derfor maa være ubeskrivelig. Den er det ogsaa. Vor Christian er Borgernes Ven. Hvad mener De; han har selv i egen allerhøieste Per» son nyelig været paa Torvet, erkyndiget sig om den høie Kornpriis, og talt ubekiendt med Bønderne derom. Brændeviin maa ikke brændes mere af Rug. Hvilken Lettelse for de Fattige! har de nogen Tid i alle Verdens Historier hørt, at en Regent har havt saa brændende en Kierlighed for Almuen, at han endog har ladet bage Brød for dem, som de kunde nyde i de Mindste Qvantiteter, paa det Bagerne ikke skal

[21](#)

falde dem besværlige, og de rige Borgere fornærme de fattigste ved Magazinets allernaadigste Aabning. Vi haabe, at vores allerdyrebareste Monark gaaer endnu videre og afskaffer al Brændeviins Drik, hvilket paa 1000 Mader er til Skade for den Danske Almue. En Patriot har ønsket, at, siden der endelig skal drikkes, der

da maatte komme Rom fra vor egen Vestindien i Stedet for Brændeviin. Vestindien hører Monarken til. De tabte altsaa ikke. Og vi, som beholdt vor Rug, vor Hvede, og maa skee vor sunde Forstand tabte heller ikke. Videre har Monarken nyelig afskaffet et Conseill, som ikke passede sig paa den monarkiske Aand. Med et Ord: Han viser os i alt Frihed og Maade,

Engelskmanden.

Got nok, min Herre! al dette udgjør ikke Sagen. Jeg vil og jeg bør tilstaae, at de Danske Konger, efter den Aand, som besielser Regieringen, aldrig kan andet, end til Verdens Ende Hiertelig elske deres Undersaatter: men en Fyrste er dog kun et Menneske. Kan andre ikke give ham slette Raad, som han udfører,

[22](#)

og dermed mene, at gavne sine Undersaatter? Han kan meget gerne elske sit Folk, og dog, forført, gjøre dem største Skade, just naar han tænker, at være dem til allerstørste Nytte. Der kan være unge Hofmænd, som troe, hele Landets Lyksalighed bestaaer i deres Lommers Fylde, hvilken de bruge til Pragt, Sviir og for at vise deres Høihed for Kiønnet. Disse kunde komme eders Monark til at troe, der var Rigdom, naar der er Fattigdom, at Borgerne svømmede i Overflødighed, naar mange af dem sukkede for Brød; naar mange honette Folk sad i det tredie Stokværk, frøs og sultede, og Bønderne selv manglede Jordens Frugter. Monarken kunde troe dem, og uden selv at undersøge Sagen, paalægge disse indbildte Rige Skatter, som de ikke kunde svare, uden at sulte dobbelt. Det verste er, at Fyrsterne vide ikke engang hvad Sult er. Derom have vi en artig Historie, som er denne: I et vist Land klagede hele Folket over Hungers Nød. Fyrstinden hørte Lette, og som hun hverken vidste, hvad Overflødighed eller Mangel var; sagde hun til sin Gemahl, med et roeligt Hierte og en ligegyldig

[23](#)

Mine: Almuen klager over sult; hvorfor spise de ikke Sukker-Tvebakker med Koldsteeg? Fyrsten taug ; tog Hende med paa Jagt, og med Villie blev forvildet. Dronningen hungrede; thi hun var et Menneske. Hun beklagede sig for sin Herre, og han svarede: spiis Sukker-Tvebakker med Koldsteeg. Vi har jo ingen, sagde Dronningen. Mine Undersaatter, svarede Fyrsten, har heller ingen og kan lige saa lidet faae i Landet, som vi i den vilde Skov. Dronningen sultede denne første Gang i sit hele Liv, taug vi og forstoed. —

Den Danske Borger

Mange Ting, min Herre! forbyde denne sørgelige Tidspunkt. Her er Religionensom oplyser, Opdragelsen, som tilig retter og lærer, et heelt Folkes opløftede Stemmer imod en Achitophel. Hvis vore Konger indsluttede sig, som Asiens Prinser, og lode en Visir afgjøre alt, saa kunde deres Frygt væte grundet. Men her ere Love. Merker Folket ak disse voldtages, klage de for Fyrsten. Han hører dem. og giver dem alle Lov. at tale frit. Han

[24](#)

dømmer ikke: Lovene dømme, vg disse, grundede paa de guddommelige, maa altid dømme efter Ret og Retfærdighed. Her er ingen Visir, som allene raadføres, som allene virker. Her er det hele Folk Kongens Raad. Han hører dem alle lige vel. Retfærdighed og Billighed allene give Overvægten. Skulde Egennytte ville give et skadeligt Raad. Skulde Fyrsten vilde følge det; strax ere alle Patrioter færdige med deres underdanigste Forestillinger. Monarken tager dem alle i Betragtning. Han seer, han skiønner, han vælger. Egennytte maa flye for hans Ansigt. Den redelige Borger vinder, og intet kan enten med Vold, eller List udøves mod Landets sande Velfærd.

Engelskmanden.

Men hvis der nu nogen Tid skulde komme en Fyrste, som ikke havde Skiønsomhed nok, til at vælge? — I ere nu høist lykkelige. — Jeg tilstaaer det. — De har overbeviist mig derom, under deres Himmelske Christian og godgjørende Mathilde. Hun har mere Indflydelse i Regieringen, end nogen

[25](#)

skulde tænke. Hun dølger sine Godheder og overlader det til Tiden, at forklare dem. — Alt dette veed jeg og beundrer; men det kan dog ikke forsikre de tilkommende Tidens Lyksalighed.

Den Danske Borger.

De Herrer Engelænder, med Deres Tilladelse at sige det: ere misten alle meget hengivne til Tungsindighed, og i Følge deraf drives af en utidig Frygt for Eftertiden, og det, som aldrig skeer. Den monarkiske Regierings Maade er den fuldkomneste af alle.) man sige, hvad man vil. En Uskiønsom Monark kunde komme paa Thronen, sige De. — Ja! saa var det en Straf af Forsynet, en Lande-Plage. Alle Ting ere for saavidt muelige. Men hvem frygter for alle muelige Ulykker, uden Tungsindige og Hypokondrister? Kaster op i Historien, og de

skal finde, at man kan blive ulykkelige under alle Regierings-Former. Lige saavel, som Himlen kan i en monarkisk Regiering, for at straffe Landet, slaae Fyrsten med Blindhed; lige saavel kan den forblinde Raadet i Aristokratier, det hele Folk i Demokratier og i de

[26](#)

blandede Regieringer baade den ene og den anden. Hvor forblindet var ikke England under den 8de Henrich? — Mord paa Mord endog imod Husets egne, og dog var England frie. Hvor blind var det ikke i Cromvels Tider? — Uagtet begge eders Parlamenter og eders idelig paaraabte Frihed, maatte I dog tillade, at en Cromvel, en Vertshusmand, en forrykt Student — — Himmel! eders Konge. Hvilke Sørgespil har ikke Frankerig opført under deres Henricher? Den største af dem, som var den 4de, maatte døe for Morder-Kniven. Gage derimod den Danske Historie igiennem og De skal, Gud være lovet, aldrig see een eneste Scene af slige ynkelige Sørgespil. Intet mere naturligt, end den monarkiske Regiering. Her er intet konstlet, intet paa Stylter. Et heelt Folk sørger, vaager over deres eget Beste. Monarken seer deres allerunderdanigste Forestillinger, veier, slutter. Det er Monarkiets Aand. I de andre saa kaldte frie Regieringer, hvilke Stridigheder, hvilken stedsevarende og evig Modsigelses Aand, den ene stridende imod den anden, som avler idelig Tummel og Allarm! — Nu nyelig en Wilcke. —

[27](#)

Engelskmanden.

De overtale mig nesten, og hvis nogen Tid var mueligt, at en ægte Engelskmand kunde for et Øieblik glemme sit Fædreland; saa troer jeg, at jeg nedloed mig under det Danske Septer, for at smage de Herligheder, som de kommer til at føle, og som de nyde under Christian og Mathilde. Men mig synes dog stedse, med Deres Tilladelse, at det i det mindste er en Skygge af Slaverie, at de Danske endnu ikke har bragt det saa vidt i nyttige og skønne Videnstaber og Konster, som vi Engelænder og andre slebne Nationer; thi det er Frihed, som avler Videnskaber og Konster, og bringer dem til deres mueligste Høide.

Den Danske Borger.

Alle Ting har sin visse Tidspunkt, og Naturen selv, denne mægtige Natuur overiler sig ikke. Et Egetræ opvoxer ikke paa en Nat, og Soelens hele Majestet viser sig ikke paa engang. Men jeg vil besvare dem Stykkeviis. De Herrer Engelænder kalde jo Franskmændene Slaver.

[28](#)

82 (28)

Hvorfor har de da, som frie Folk lært saa meget af dem? Hvorfor har de endnu ikke opnaaet dem i alle Ting? Den Franske Fortrykkelse gav os Bailer og Clercer, som den Engelske Frihed aldrig har avlet. Det frie Rom gav os hverken Virgiler, Ovides, eller Horazer. August gav os dem. Lader os igiennemvandre Historien, og da vil De see de uendelige, de mangfoldige, de herlige og ubeskrivelige Fordele, som Danmark har havt under Enevolds Regieringen. Strax under den 3die Friderich, den første Enevolds Herre, blev iblant mangfoldige andre nyttige Ting hele Krigsstanden sat paa en for Fienden forskrækkelig Foed. Alt hvad der i denne Stand var uordentlig blev ordentlig. Troupperne, hvis Antal var af ingen Betydenhed, saa. som den Danske, Pohlske Adel hvervede til deres Lommer, i Stedet for at hverve til Armeen, fik nu deres fulde Anseelse, og bleve forøgede, som de burde. Vi saae nogle faae Aar efter Frugterne deraf. Vore Fordele havde blevet store; men Franskmanden var os imod og G—F. * havde ingen Pen. — Christian den 5te iblant utallige andre herli-

[29](#)

ge Ting udgav alle landets love i en Samling,

som er en af de største Herligheder for et Rige. den 4de Friderich gjorde Ende paa de Holsteenske Elendigheder og oprettede land Militien, et originalt Indfald, som de andre Magter i Europa siden have fulgt: — — Bønderne

paa engang frie og stridbare. — Christian

den 6te og Friderich den 5te iblant 1000 nyttige Ting indførte Fabriker og Manufakturur, gave Handelen en opmærksom Forøgelse, zirede hele Riget med Bygninger, forøgede Floden og Landmagten, udvidede Bondestandens Friheder. Og hvad vores nu værende Salomon allerede i saa kort Tid har gjort, er ikke at fortælle, men at beundre, Landenes fælles Munterhed, Glæde- og Fryde-Raab ere Beviis nok paa vor Frihed og Christians Visdom. — Børnene i Vuggen smile ved hans Navn. De Unge raabe: længe, længe leve Christian og Mathilde!! 1 De Gamle, som neppe kan tale mere, udøse Glædes Taarer og udtone i hinandens Munde: O! hvor herlig en Regent! O hvor godgiørende en Dronning!

[30](#)

<m

Engelskmanden.

Uagtet min ædle Engelske Stolthed maa jeg snart vige for deres Beviser. Mueligt jeg opslaaer min Boepæl i Kiøbenhavn, og lader mine Engelske Been hvile i Dansk Jord,

Den Kiøbenhavnske Borger.

Længe leve Christian, Vores store Sceptermand!

Wiseste Monark paa Jorden,

Ømmest Fader for vort Norden.

Længe leve Christian,

Han, som baade vil og kan Sine Rigers Fryd formere;

Saa det evig skal florere;

Han vor Friehed vil forøge.

Han i alle Ting vil søge Landets sande Floer og Hel.

[31](#)

Denne Sang blev istemmet og igientaget af hele Selskabet. — Engelffmanden sang med. Efter dette blev følgende fremført af en anden tilstædeværende Dansk Borger:

Til Lykke ædle Britt, at du blant os vil boe!

Her styrer Visdom os med Lykke, Fred og Roe. Naar man vil Lovene, og det er billigt, ære;

Kan hver i Sikkerhed sin egen Herre være,

See Christians Scepter os bestyrer udi Fred,

Og sand Lyksalighed Ham følger i Hans Fied.

Nu Land-Etaten meer og mere mægtig bliver.

Nu Floden al sin Magt til største Høide driver. Landmanden glæder sig, og raaber Christian Forbedrer Dag fra Dag med Naade Bondens Stand. Det hele Borgerskab, som sig i Glæde taber. Udtoner: Christian nye Lykke for os Skaber See Adelskabets Fryd! See hvor den yttre sig Saa herlig, mægtig, stor de andre Stænder liig.

See Geistligheden, som Hans luttred Guds frygt

priser,

Hvorpå man haver de oprigtigste Beviser.

[32](#)

En anden Skiald i Selskabet sluttede saaledes:

Vi Skialdre ogsaa bør Hans Visdom høist berømme;

Inquisitores nu os mere ei skal dømmme.

Vor Geist er bleven frie, som i nys Lænker laae.

Og Sandhed al sin Magt i vores Nord kan faae.

O ædle Friehed! vi dig knælende tilbede.

Du skal til Sandhed, Den til sikker Lykke lede.

Nu kan man vente sund og sand Philosophie?

Nu kan der haabes en opløftet Poesie;

Nu kan der skrives frit til Borgerskabets Nytte,

Til Adlens sande Gavn vort Riges Ziir og Stytte; Nu kan man tale hvad, man veed om Floderne, Som før al Verden har sin Tapperhed ladt see. Man vores Landmagts Gavn ei heller skal forglemme; Og Bonden Friheds Kraft skal i sin Stand fornemme; Kort: Alle Stænders Sag man ømt sig tager an.

Hvem takke vi for det? Vor Gud og Christian.